

okusa. Deklica nagrbanči obrazek ter se drži kisto, kakor da bi bila kos hrena snedla. Na glas zavpije in zaluči nagrizenjeno jabolko v bližnji grm.

Mati se jej sladko nasmejejo in rekó: „To ti bodi kazen! Zdaj vidiš, da lepa vnanja podoba človeku ne donaša nobene koristi, ako nima družih lepih lastnosti. Otrok pa, ki je nečimeren in ne uboga svoje matere, ne zasluži, da bi kaj družega jedel nego lesnike!“

H. V.

Tovarničarji in trgovci.

Tovarničarji (fabrikanti) delajo s stroji, ki jih goni voda ali para. Vsak tovarničar ima mnogo delavcev, kateri oskrbujejo in opravljajo ona dela, ki jih stroji ne mogó izvrševati.

Tovarničar izdeluje blagó na debelo in ga po ceni prodaja. Surovino, ki jo podelava, kupuje, kakor rokodelce, od dotičnih obrtnikov. Kamenje in železo mu dajeta kamenar in železninar; les in rastline dobiva od gozdarjev, poljedelcev in vrtnikov; živalske snovi od živinorejcev, ribičev in lovcev.

Trgovci kupujejo izdelano blagó od rokodelcev in tovarničarjev na debelo ter ga potem prodajejo na drobno in nekoliko draže. Blagó, ki se ne izdeluje pri nas, dobivajo trgovci iz ptujih krajev, a naše domače izdelke pošiljajo zopet v take kraje, kjer jih nimajo, da se ondu razprodadó. Z različnim blagom naložene tovarne vozove vidimo po vseh večjih cestah, tovarne vlake po železnicah in ladije po morji in vélikih rekah.

C i r.

Cir je bil jeden onih mož, po katerih véasih božja previdnost izvršuje čudne dogodbe in izpreminja čase na svetu. Cir, po očetu in materi kraljeve kervi, je okoli 600 let pred Kristom s svojo modrostjo in junaštvom ustanovil novo glasovito perzijansko kraljestvo, utrdil ga in neizmerno razširil. Najpred napade Astijaga, starega očeta sicer, pa svojega najhujšega izpodkopalca in sovražnika, ter mu vzame medijansko kraljestvo, ki je bilo v prejšnjih časih Asircem podložno. Svak propadlega Astijaga, lidijski kralj Krez se je hotel nad Cirom maščevati. Zavezal se je z babilonskim in egiptovskim kraljem; toda ne čaka svojih zaveznikov ter gre z vojsko nad Cira. Lidijska vojska pa je bila popolnem zmagana. Krez je bil vjet, in je potem živel kot svetovalec na Cirovem dvoru. Potem, ko je Cir Lidijo zmagal, je njegov vojvoda Harpag podjarmil grška mesta ob maloazijskem pomorji. Pozneje je napadel veliko babilonsko kraljestvo, kralja vjel in umoril. Z Babilonijo si je Cir prisvojil vse njej služeče dežele kot Asirijo, Sirijo, Fenicijo, Palestino. Takrat je Žide izpustil iz babilonske sužnosti; ukazal jim je iz babilonske blagajnice povrniti njihove svete posode in jim dovolil na starem mestu tempelj zidati. Od zahoda se je obrnil proti vzhodu ter napadel Indijo; toda tukaj je zatonilo solnce njegove slave.

Pripovedka popisuje njegovo smrt tako-le: Vojskoval se je z Masageti. Kraljica Tomira je gospodovala hrabremu scitovskemu národu. Cir je prestopil reko in napravil tabor, v katerem je pustil same hlapce in drugo druhal, ki

so vojsko spremljevali, in posebno veliko vina. Ko se je z vojsko umaknil, pridere veliko kardelo Masagetov s Tomirinim sinom na čelu v tabor, poseka ljudi, ter se z zapuščeno hrano gosti. Upijanjeni Masageti popadajo in trdo zaspé. Kar Cir nad nje plane, nekaj jih polovi in pomori, druge pa vjame. Med vjetniki je tudi Tomirin sin. Žalostna mati prosi, da bi jej sina izročil; ali Cir se tega brani. Sin pa neče preživeti sramote, ter se samega sebe umori. Tomira gre sedaj z vso svojo vojsko nad Cira, ter ga zmaga. Cira samega ubijejo v vojski, a kraljica mu glavo odseka, ter jo dene v meh s krvjo napolnjen in reče: „Napôji se s krvjo, po kateri te je toliko žéjalo!“

Naseljenci.

V severno Ameriko v zedinjene države selijo se tudi Slovenci, posebno Kranjci, in si tam ustanovljajo nove domačije.

Berimo tù iz pisma, ki ga iz države Wisconsin piše sin svojim starišem v Evropo.

„V začetku meseca julija začenja se tù žétev, in snopovje pušča se na njivah v majhenih kupih, da se posuši; potem se vkup zvozi in omlati. Sejejo, kosé, žanjejo in mlatijo pa tukaj samo z mašinami. Kmetški stan tù zeló čislajo; a vendar kmet ne izhaja lahko, če nima dobre zemlje in kmetije blizu kacega mesta ali železnice. Posestnik plačuje od 46 Hektarjev zemlje 20—40 dolarjev davka na leto; mašine so tudi drage; mašina za setev ali sejalnica stoji 150—200 dolarjev, za košnjó in žetev 200, za mlatev pa 300 dolarjev. Samo premožni posestniki imajo svoje stroje (mašine); navadno pa si jih napravi več skupaj po jedno. Tù je samo živež dober kup, drugo pa je vse drago. Hlapec ima 180 dolarjev letnega plačila. Taka plačila pa imajo le taki, ki znajo vsa dela dobro opravljati, s stroji delati i. t. d. Ob času žetve in mlatve dobiva vsak delavec najmanj po jeden dolar na dan plačila in še celó po dva, in poleg tega jih je treba še dobro gostiti. Iz tega razvidite, da kmet tù ne more tako lahko obogateti, ako nima kaj družega prodati, nego le živino in žito. Zato je tukaj veliko zadolženih kmetov; bogatih pa tudi ni veliko. Priprost človek v začetku tù težko izhaja. Denar je tù malo vreden. Obogateti tù ne more niti dninar, niti posel, niti rokodelci. Kdor pa ima toliko denarja, da bi tukaj lahko dobro posestev kupil in se z vsem potrebnim zalagal, tak še boljše, laže in mirnejše živi s tem premoženjem v Evropi. Marsikdo nese iz Evrope lepe denarje, in tù jih kmalu vse ali saj veliko potrosi, in potem se mu slabejše godi, nego bi se mu doma godilo, ako bi pridno delal. Kdor nima tù znanega človeka, da bi mu svetoval in pomagal, se mu kaj lahko zgodi, da naletí slabo zemljo ali kraj, kjer pridelkov prodajati ne more, in delo in troški se mu izgublajo.

Tukaj se človek tudi ne sme zanašati na pomoč družih, kakor kje drugod, ker tù velja prigovor: „Pomagaj si sam!“ Beračev tukaj ni, da-si so nekateri ljudje čez glavo v dolgéh zakopani. Z dolgom se začenja, z dolgom se končava. V Ameriki je tedaj tako-le: Vsak priden, trden in varčen človek si tukaj lahko veliko zasluži in si tudi lahko kaj prihrani; a pri tem pogreša toliko in toliko stvari, na katere še poprej mislil ni, in še le tù občuti, česa mu vse